

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Інженерно-будівельний інститут
Кафедра філософії, політології, психології та права

СИЛАБУС
освітнього компонента – ОК 1

ІСТОРИЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Освітній рівень	перший (бакалаврський)	
Програма навчання	обов'язкова	
Галузь знань	07	Управління та адміністрування
Спеціальність	073	Менеджмент
Освітня програма	«Менеджмент»	
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття	
Індивідуальні та (або) групові завдання	Реферат, контрольна робота	
Форми семестрового контролю	іспит	

Викладач:

Шишко Олександр Григорович,

д.і.н., доцент, кафедра філософії, політології, психології та права

super.adlerhorst@ogasa.org.ua

В процесі навчання даної дисципліни студенти вивчають український історичний процес та українську культуру як цілість в її історичній динаміці від найдавніших часів до сьогодення, в контексті розвитку світової культури і цивілізації.

Мета та анотація освітнього компонента полягає в тому, щоб сформувати у майбутніх спеціалістів науковий історичний світогляд, який би забезпечив їм вмiлу орієнтацію в історичних та суспільних процесах суспільства, активну життєву позицію і високопродуктивне виконання своїх професійних обов'язків.

Передумовами для вивчення цієї дисципліни є необхідні базові знання з історії України, які були отримані при вивченні її у школі.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Диференційовані результати навчання:

знати:

- основні поняття з тем історії України та культури;
- принципи та методи аналізу історії та культури;
- методологічні основи курсу «Історії України та української культури»: антропологічний, соціологічний, філософський, формаційний підхід до вивчення історії та культури;
- тлумачення історії в різні історичні періоди, внесок зарубіжних і українських учених в її наукове обґрунтування;
- періодизацію історичних епох та подій за сферами діяльності людини в різні періоди: від найдавніших часів до сучасності;
- культурні цінності, їх значення в історії та сучасності;
- орієнтуватися в історичних подіях та датах;
- різновиди матеріальної та духовної культури;
- стилі матеріальної культури в різні історичні періоди;

володіти:

- історичними джерелами та науковою літературою з історії України та української культури;
- базовим категоріально-понятійним апаратом історичної науки та культури;
- методами і навичками культури мислення, вміння аргументовано, переконливо викладати власні погляди.

розуміти:

- історичний процес у його різноманітності і суперечливості, взаємозв'язку та взаємозалежності;
- соціально-економічний, політичний та культурний розвиток українських земель від найдавніших часів до сучасності, проблеми періодизації історії;
- системний зв'язок всіх складових культури – мистецтва, літератури, релігії, етнографії, матеріальної культури, наукового знання, усіх духовних цінностей культури України;

вміти:

- пояснювати значення історичних процесів в процесі гармонійного розвитку особистості та суспільства;
- робити висновки про категорії та основні поняття історії;
- пояснювати принципи та методи аналізу історії;

- усвідомлювати суть поняття «історія», особливості розвитку на різних історичних етапах, проаналізувати сучасне трактування цього терміну інтерпретувати особливості національної культури українського народу, його духовні цінності та пріоритети;
- аналізувати культурний розвиток України в різні історичні епохи;
- аналізувати тенденції розвитку національної культури в контексті світового культурного процесу;
- робити висновки про відродження та перспективи розвитку української культури в умовах державної незалежності;
- визначати основні форми і напрями розвитку національної культури, види, стилі і жанри мистецтв.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№з/п	Назва тем	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійна
1.1	Вступ. Предмет і завдання курсу. Поняття і сутність культури.	2	2		1
1.2	Стародавня історія України.	2	2		1
1.3	Русь-Україна у IX-XII століттях. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава).	2	2		2
1.4	Культура Русі-України.	2	2		2
1.5	Українські землі у складі іноземних держав. Кримське ханство. Феномен українського козацтва.	2	2		2
1.6	Національно-визвольна війна українського народу середини XVII століття.	2	2		2
1.7	Гетьманщина та її скасування (друга половина XVII – XVIII ст.). Українське бароко.	2	2		2
1.8	Українське національне відродження XIX ст. Українська культура XIX ст. - початку XX ст.	2	2		2
1.9	Українська національно-демократична революція 1917-1921 рр.: Українська Центральна Рада.	2	2		2
1.10	Українська національно-демократична революція 1917-1921 рр.: боротьба за державну незалежність України.	2	2		2
1.11	Україна у 20-30-ті рр. XX ст. Українська радянська культура.	2	2		2
1.12	Україна в роки Другої світової війни (1939-1945). Українська культура воєнної доби.	4	4		2
1.13	Україна й українська радянська культура (1945-1990 рр.).	2	2		2
1.14	Україна в умовах будівництва суверенної держави (90-і рр. XX ст. – початок XXI ст.). Культура незалежної України. Революція Гідності. Сучасна російсько-українська війна.	4	4		2
	Всього	32	32		26

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний та максимальний рівень оцінювання щодо отримання «іспиту» за освітнім компонентом «Історія України та української культури» складає 60 балів та 100 балів відповідно і може бути досягнутий наступними засобами оцінювання:

Засоби оцінювання		Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Вид контролю	Кількість у семестрі		
Контроль знань:			
<i>Поточний</i> : зокрема:		36	60
- реферат	2	10	15
- усне опитування або письмовий експрес-контроль на практичних заняттях	кожне заняття	26	45
- виступ (доповідь) студентів при обговоренні питань на практичних заняттях	1		
- тестування	2		
- контрольна робота	1		
- участь у конференціях	1		
- підготовка та видання наукових публікацій (тези, статті)	1		
<i>Підсумковий</i> - іспит	1	24	40
Всього		60	100

Опис індивідуальних завдань та вимоги до виконання:

З дисципліни передбачено виконання 1 реферату та 1 контрольної роботи.

Реферат.

Робота складається з короткого викладу змісту одного або кількох документів, наприклад, наукових статей з певної теми. Реферат є одним із перших видів науково-навчальних робіт, які виконують студенти в групі. Написання рефератів з проблем історії України є однією з форм підготовки до наукової роботи, самостійною роботою. В процесі підготовки реферату можна виділити декілька етапів: вибір теми та інформаційний пошук (пошук джерел і літератури), вивчення зібраних матеріалів, написання реферату і захист його на занятті. Розроблено 90 тем рефератів (на вибір студента). За темами реферати є проблемними та персоніфікованими, і це дає можливість значно оживити історію України. Особливі вимоги до реферату: змістовність, логічна послідовність викладу матеріалу, лаконічність, органічний зв'язок викладу окремих питань.

Контрольна робота – як вид індивідуального завдання для студента сприяє більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Методи оцінювання:

Оцінка виставляється з урахуванням двох параметрів: 1) обсяг виконаного реферату; 2) якість написання.

1. Оцінка “відмінно” ставиться за реферат, який має обсяг 15 або більше друкованих (рукописних) сторінок; проблема, яка в ньому розглядається, викладена повно, послідовно, логічно; список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії.

2. Оцінка “добре” ставиться за реферат, який має обсяг 10 сторінок; тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки у логіці викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки.

3. Оцінка “задовільно” ставиться, коли обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки.

4. Оцінка “незадовільно” ставиться, якщо тема реферату нерозкрита, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел, і він подається не за сучасними правилами.

Реферат або контрольна робота перевіряються та оцінюються на протязі 10 робочих днів з моменту надання його студентом на кафедру.

Опис контрольних заходів:

Семестровий контроль освітнього компонента «Історія України та української культури» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю (усна, письмова, комбінована, тестування тощо), зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням відповідної кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Підсумковий контроль знань.

Підсумковий контроль являє собою іспит студентів з метою оцінки їх знань і навиків у відповідності до моделі бакалавра.

Інформаційне забезпечення

Основна література

1. Бойко О. Д. Історія України: підручник. 5-те вид., допов. Київ : Академвидав, 2014. 720 с.

2. Багацький В. В., Кормич Л. І. Історія України: підручник / В. В. Багацький, Л. І. Кормич. Вид. третє, доп. і переробл. Київ : Алерта, 2010.

3. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / [О. М. Бут, М. І. Бушин, Ю. І. Вовк та ін.]; за заг. ред. д. і. н., проф. М. І. Бушина, д. і. н., проф. О. І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : ЧДТУ, 2016.

4. Історія української культури : курс лекцій / О. В. Ліхолат, П. А. Дігтяр, С. Ю. Боева та ін.; підзаг. ред. д-ра іст. наук С. О. Костилюєвої. Київ : НТУУ «КПІ», 2010.

5. Історія української культури : навч. посіб. / О. Ю. Павлова, Т. Ф. Мельничук, І. В. Грищенко; за ред. О. Ю. Павлової. Київ : Центр учбової літератури, 2012.

Допоміжні джерела інформації

1. Боган С. М. Повстанці Одещини і Придністров'я. Антикомуністичний повстансько-партизанський рух на Південному Заході України у 1920-1923 рр. Київ : Видавництво «Гамазин», 2013.
2. Голодомор 1932-1933 років в Україні: документи і матеріали / Упоряд. Р. Я. Пиріг; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Вид-дім «Києво-Могилянська академія», 2007.
3. Макаров А. М. Світло українського бароко. Київ : Мистецтво, 1994. 288 с.
4. Скоропадський П. Спогади: кінець 1917 – грудень 1918 / пер. з рос. Е. Соловей ; упоряд. І. Гирич. Київ : Наш формат, 2017. 456 с.
5. Смолій В. А., Степанков В. С. Богдан Хмельницький. Київ : Наукова думка, 1995. 260 с.
6. Українська Центральна Рада: документи і матеріали. У 2 т. Київ, 1996-1997.
7. Універсали Богдана Хмельницького. 1648-1657. Київ : «Альтернативи», 1998. 415 с.
8. Шишко О. Г. Політичний терор більшовицької влади в Одеській губернії (січень 1918 р. – березень 1922 р.) [Текст] : монографія. Одеса: Освіта України, 2019. 340 с.
9. <http://www.kplavra.kiev.ua/> – Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
10. <http://litopys.org.ua/> <http://litopys.kiev.ua/> – Літописи, історія, культура.

Перелік питань до іспиту

з навчальної дисципліни «Історія України та української культури»

1. Поняття культури та її сутність. Функції культури.
2. Структура культури: світова та національна культура, матеріальна духовна культура, елітарна та масова культура.
3. Найдавніші часи. Початки людської цивілізації на території України. Трипільська культура.
4. Кіммерійці, скіфи, сармати на території України. «Звіриний стиль».
5. Слов'яни: концепції походження, господарство, вірування. Венеди. Анти.
6. Русь-Україна: політичний устрій, феодалні відносини.
7. Соціальні світи Русі-України: світ князя. світ села і міста, світ церкви
8. Зміцнення давньоруської держави за часів князя Володимира Великого та піднесення за Ярослава Мудрого.
9. Сакральна культура Русі-України: література, архітектура, живопис.
10. Галицько-Волинська держава та її місце в історії України.
11. Улус Джучі та українські землі. Кримське ханство.
12. Вхідження українських земель до складу Литви та Польщі у XIV ст. та їхній статус.
13. Люблінська унія: причини підписання та наслідки. Річ Посполита як шляхетська республіка.
14. Передумови та причини виникнення українського козацтва. Політичний світогляд козацтва. Політична система козацької державності. Полково-сотенний устрій.
15. Запорозька Січ – козацька християнська республіка. Реєстрове козацтво.
16. Причини національно-визвольної війни. «Ординація Війська Запорозького реєстрового».

17. Характер, рушійні сили, періоди та основні битви Визвольної війни під проводом Б. Хмельницького. Політична програма Б. Хмельницького у 1648 р.
18. Становлення української державності у 1649-1657 рр. Зборівська та Білоцерківська угоди.
19. Військо Запорозьке і Московія. «Березневі статті».
20. Гетьманування І. Виговського. Гадяцька унія. Конотопська битва.
21. Характерні риси стилю бароко. Особливості українського бароко.
22. Український бароковий живопис та архітектура. Український іконопис XVII-XVIII ст.
23. Гетьманство І. Мазепи. Північна війна і Україна. Конституція Пилипа Орлика.
24. Ліквідація Гетьманщини і Запорозької Січі.
25. Розвиток культури України в другій половині XIX ст. – на початку XX ст.
26. Олександр Мурашко – видатний український живописець. Василь і Федір Кричевські – творці національного варіанту модерну.
27. Архітектор Владислав Городецький. Олександр Архипенко – скульптор-кубофутурист.
28. Боротьба Центральної Ради за відродження української державності. I та II Універсали.
29. Проголошення Української Народної Республіки. III-й Універсал.
30. Проголошення самостійності України. IV-й Універсал.
31. Внутрішня і зовнішня політика уряду гетьмана П. Скоропадського.
32. Директорія. Проголошення Злуки УНР та ЗУНР.
33. Перший комуністичний штурм та його провал.
34. Політичний терор в роки революції.
35. Голод 1921-1923 рр. в Україні, його причини і наслідки.
36. УСРР в умовах нової економічної політики та індустріалізації. Суцільна колективізація в Україні: причини та наслідки.
37. Голодомор-геноцид українського народу 1932-1933 рр. в Україні.
38. Катастрофа РСЧА у 1941 р.: причини та наслідки. Бої на Дунаї у червні-липні 1941 р. Оборона Одеси.
39. Оборона Києва та Севастополя. Керченсько-Феодосійська операція. Воєнні дії в Україні у 1942 р.
40. Воєнні дії в Україні протягом 1943-1944 рр. Визволення українських земель від нацистів. Діяльність УПА в період Другої світової війни.
41. Підсумки та наслідки Другої світової війни для України.
42. Хрущовська «відлига» та її характер в Україні.
43. Дисидентський рух в Україні: основні течії, теоретичні засади і форми.
44. Наївне мистецтво. Марія Примаченко. Катерина Білокур.
45. Реформи М. С. Горбачова і українське суспільство. Розпад СРСР. Відновлення Української незалежної держави.
46. Помаранчева революція 2004 р. Революція Гідності. Подвиг Небесної Сотні.
47. Початок агресії РФ проти України. Окупація Криму та частини українського Донбасу у 2014 р.
48. Політичні, соціально-економічні та культурні процеси в Україні у 2014-2021 рр.
49. Повномасштабна агресія РФ проти України у 2022 р. Героїчний опір української нації.
50. Внутрішня і зовнішня політика України на сучасному етапі розвитку.